СТАТТІ

УДК 78.461
DOI https://doi.org/10.32782/2224-0926-2026-3-58-1

Дутчак Микола Іванович
доктор мистецтв,
старший викладач кафедри духових та ударних інструментів,
Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка
https://orcid.org/0009-0008-0018-757X

ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ БРАС-КВІНТЕТНОГО ВИКОНАВСТВА XX–XXI СТ.

Досліджено історичні передумови становлення та особливості розвитку брас-квінтетного виконавства у XX–XXI століттях. Визначено, що формування брас-квінтету стало результатом тривалого процесу розвитку мідних духових інструментів, удосконалення їх конструкції та пошуку оптимального ансамблевого складу. Важливим етапом у розвитку мідно-духового інструментарію стало вдосконалення вентильних механізмів, що розширило технічні та звукові можливості інструментів і створило передумови для подальшого розвитку ансамблевого виконавства та його репертуару. Ансамблеве музикування на мідних духових інструментах характеризується значною різноманітністю складів і форм творчих колективів, серед яких особливе місце посідає брас-квінтет. Передумови його формування сягають XIX століття, тоді як сучасний стандартний інструментальний склад та професійна виконавська модель утвердилися в середині XX століття.

У статті простежено основні етапи становлення брас-квінтетного виконавства та визначено характерні тенденції його розвитку. Розглянуто особливості формування стандартного інструментального складу брас-квінтету, основні напрями еволюції його репертуару та трансформацію концертно-виконавських форм. Проаналізовано процес розширення жанрово-стильових меж репертуару, що охоплює оригінальні твори, транскрипції та обробки музики різних історичних періодів і стильових напрямів. Висвітлено діяльність провідних зарубіжних брас-квінтетів, які сприяли утвердженню ансамблю як самостійного різновиду камерного музикування, розвитку його професійної виконавської практики та популяризації серед широкої аудиторії. Окрему увагу приділено сучасному українському брас-квінтетному виконавству, зокрема діяльності професійних ансамблів, їхньому репертуару та використанню творів українських композиторів і транскрипцій української музичної спадщини. З'ясовано, що розвиток брас-квінтету у XX–XXI століттях характеризується не лише стабілізацією його інструментального складу, а й постійним розширенням репертуарних, жанрово-стильових та концертно-виконавських можливостей.

Ключові слова: *мідні духові інструменти, брас-квінтет, ансамблеве виконавство, колективи, виконавське мистецтво.*

Dutchak Mykola. Features of the Formation of Brass Quintet Performance of the XX–XXI centuries

The article examines the historical prerequisites for the formation and the specific features of the development of brass quintet performance in the 20th and 21st centuries. It is established that the formation of the brass quintet resulted from a long-term process of development of brass instruments, improvement of their construction, and the search for an optimal ensemble configuration. An important stage in the development of brass instruments was the improvement of valve mechanisms, which expanded their technical and sound capabilities and created the prerequisites for further development of ensemble performance and its repertoire. Ensemble performance

on brass instruments is characterized by a considerable variety of ensemble configurations and forms of artistic activity, among which the brass quintet occupies a special place. The prerequisites for its formation date back to the 19th century, whereas its modern standard instrumentation and professional performance model were established in the mid-20th century.

The article traces the main stages in the formation of brass quintet performance and identifies the characteristic tendencies of its development. Particular attention is paid to the formation of the standard instrumental composition of the brass quintet, the main directions of repertoire development, and the transformation of concert and performance practices. The expansion of the genre and stylistic scope of the repertoire is analyzed, encompassing original works, transcriptions, and arrangements of music from different historical periods and stylistic traditions. The activities of leading foreign brass quintets are examined, highlighting their contribution to establishing the ensemble as an independent form of chamber music-making, developing professional performance practice, and promoting brass quintet music among a broad audience. Particular attention is also given to contemporary Ukrainian brass quintet performance, including the activities of professional ensembles, their repertoire, and the use of works by Ukrainian composers and transcriptions of Ukrainian musical heritage. It is determined that the development of brass quintet performance in the 20th and 21st centuries has been characterized not only by the stabilization of its instrumental composition but also by the continuous expansion of its repertoire, genre and stylistic diversity, and concert-performance possibilities.

Key words: *brass instruments, brass quintet, ensemble performance, teams, performance art.*

Вступ. Виконавське мистецтво на духових інструментах пройшло багатовіковий шлях розвитку. У процесі історичної еволюції було сформовано три основні види діяльності музиканта-духовика: сольна, ансамблева та оркестрова, які є рівнозначні між собою за своєю затребуваністю. Творча діяльність виконавця на духових інструментах в основному базується на колективному музикуванні – оркестровому та ансамблевому.

За визначенням І. Польської: «Основним змістом поняття «ансамбль» є спільність, узгодженість, гармонія цілого і частково. Феномен ансамблю апріорі за визначенням, передбачає узгоджену присутність кількох корелюючих елементів, що складають певне ціле, на рівні якого виникає нова «якість», що характеризує дану єдність»[1]. Головними елементами музичного ансамблю є: 1) музика, яка призначена для ансамблевого виконання; 2) тип мислення; 3) кількісний склад учасників та їх якість; 4) процес спілкування, який відбувається шляхом групового виконання музики; 5) засади ансамблевої взаємодії[2].

Отже, це поняття в загальному створює акцент на процес спільної взаємодії музикантів, важливим фактором якого є узгодженість та єдність цілого й особистого кожного учасника.

Проте, у сфері теорії та історії ансамблевого виконавства на мідних духових інструментах (перш за все, брас-квінтету) є багато прогалин. Тому виникає необхідність у вивченні цього багатогранного процесу в рамках комплексного виконавського дослідження.

Мета роботи – виявити основні закономірності становлення та розвитку брас-квінтетного виконавства у XX–XXI століттях, простежити еволюцію його інструментального

[1] Польська І. І. Камерний ансамбль (теоретико-культурологічні аспекти) : дис. ... доктора мистецтвознавства : 17.00.03 / Польська Ірина Іллінічна ; Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2003. С. 77.

[2] Там само. С. 77.

складу, репертуару й концертно-виконавських форм та визначити особливості їх прояву в українській виконавській практиці.

Матеріали та методи. Матеріальну основу дослідження становлять наукові публікації, присвячені історії, теорії та практиці ансамблевого виконавства на мідних духових інструментах, дисертаційні дослідження, матеріали фахових видань, офіційних вебресурсів провідних брас-квінтетів та інші джерела, що висвітлюють становлення, розвитку репертуару та виконавської практики брас-квінтетного мистецтва XX–XXI століть. Методологічну основу дослідження становить комплекс загальнонаукових і спеціальних методів. Історико-хронологічний метод застосовано для висвітлення основних етапів становлення брас-квінтетного виконавства та визначення чинників його розвитку. Історико-порівняльний метод використано для зіставлення творчої діяльності провідних українських і зарубіжних брас-квінтетів, виявлення спільних і відмінних тенденцій їх функціонування. Аналітичний метод дав змогу опрацювати й систематизувати наукові джерела, розкрити особливості формування інструментального складу, репертуару та виконавських принципів брас-квінтету. Біографічний метод застосовано під час дослідження творчої діяльності провідних ансамблів і визначення їхнього внеску в розвиток брас-квінтетного виконавства. Метод узагальнення використано для систематизації результатів дослідження та формулювання висновків.

Результати. Ансамблеве виконавство на духових інструментах поділяється на змішане, у складі яких присутні дерев'яні і мідні інструменти (класичний квінтет: флейта, кларнет – гобой, фагот, валторна), та ансамблі духових неоднорідних інструментів (класичний брас-квінтет: дві труби, валторна, тромбон, туба). Таким чином, ансамблеве мистецтво гри на духових інструментах має спільні риси, які типові для всіх ансамблів, та деякі відмінності, притаманні тільки певним їх різновидам[3].

Як вид професійного мистецтва ансамблеве виконавство на мідних духових інструментах активізувалося в епоху Середньовіччя та Відродження. Цьому процесу в значній мірі посприяло становлення гільдій і братств музикантів-інструменталістів в Італії, Німеччині, Австрії та інших західноєвропейських країнах. В цьому осередку активно розвиваються різні за складом ансамблі, які за допомогою мультиінструментальній практиці музикантів не були обмежені у виборі інструментів. Для міських музик поява сімейства труб, тромбонів і цинків дала нові можливості у формуванні брас-ансамблів, які отримують все більш широке розповсюдження в німецьких *Stadtpfeifer* (у перекл. з нім. «міський дудар») та італійських *pifferi* (з нім. – назва дерев'яних інструментів різновиду флейт). Це в свою чергу, створило умови для формування повноцінного складу ансамблю мундштучно-мідних інструментів з близькими по тембру звуковими властивостями[4].

Класичний брас-квінтет в історичному ракурсі формувався з початку XIX до першої половини XX століття. Це був період творчого пошуку оптимального брас-ансамблевого складу у композиторській творчості.

В цей період композитор і скрипаль Жан Беллон опублікував у 1850 році перший твір, написаний для духового квінтету, який був опублікований в Парижі. Збірник складався із 12 композицій у формі сонат. Твори були написані для: одного флюгельгорна

[3] Марценюк Г. Проблеми функціонального камерного ансамблю тромбонів. *Молодий вчений.* 2017. № 12(52). С. 183.

[4] Слупський В. Становлення та розвиток ансамблю мідних духових інструментів від витоків до кінця XVII століття : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03. Харків, 2018. С. 19

в Eb (або труба), корнета з поршневим клапаном у Bb/A, валторни, тромбону та офіклеїда (в Bb або C), що робить його першим духовим квінтетом. За задумом автора, композиція спочатку була написана для офіклеїда, згодом, його замінила туба[5]. Разом з тим, коли століттями виконувалася п'ятиголосна музика для духових інструментів, те, що сьогодні вважається духовим квінтетом, стало життєздатним камерним ансамблем після Другої світової війни.

Формування духових ансамблів надихнули багатьох композиторів по всьому світу, які стали творити для стандартного за складом інструментального духового квінтету: дві труби, валторна, тромбон, бас тромбон або туба. Серед них, відомі композитори 50-х років, такі як: Юджин Боцца, Інгольф Даль, Генрі Коуелл, Барні Чайлдс, Карл Буш, Роберт Сандерс та Альберт Шмутц. Однак те, що на сьогоднішній день називають брас-квінтетом, тоді було лише однією з можливих форм духового ансамблю[6].

У світовій музично-виконавській творчості розвиток класичного брас-квінтету припадає на другу половину XX століття. Одним із суттєвих факторів інтересу до цього виду мистецтва в США став наплив до американських навчальних закладів значної кількості військових музикантів, які демобілізувалися з армії після закінчення Другої світової війни. Варто відзначити, що протягом цього періоду в музичних школах Америки відбулося значне зростання відділу інструментальної музики, а також зростання самої музичної індустрії. Саме ці фактори сприяли формуванню духового ансамблевого виконавства. Цей чинник став основним при створені у Нью-Йоркській Джульярдській музичній школі перших студентських колективів, які згодом перетворилися на професійні брас-квінтети New York Brass Quintet і American Brass Quintet. Завдяки їхній діяльності на території США і Європи, кількість професійних ансамблів почала збільшуватися. Тематичні виступи вищезгаданих квінтетів проходили в основному перед юнацькою аудиторією і були спрямовані на залучення молодих людей до ансамблевого виконавства на мідних духових інструментах. У результаті відбулося суттєве кількісне та якісне зростання професійних та навчальних колективів у другій половині 1960-х років[7].

У даному періоді, професійні брас-квінтети поділялися на три типи: 1) концертні ансамблі, які виконували серйозну, академічну музику; 2) брас-квінтети створені з навчальною метою, діяльність яких спрямована на отримання відповідних професійних навичок гри у студентів; 3) ансамблі, які займалися забезпеченням культурно-масових заходів, репертуар яких переважно складався з творів розважального характеру.

Загалом, більшість американських та європейських професійних колективів поєднували всі три види творчої діяльності.

Наприкінці XX століття багато зарубіжних колективів почали використовувати у своїй творчій діяльності нові форми виступу – театралізовані концертні програми. У творчості цих брас-квінтетів народився новий вид духового мистецтва, який являв собою концертне виконання інструментальним ансамблем низки фрагментів з популярних великих вокально-сценічних творів[8].

---

[5] Burkhart R. D. The Paris factor: French influence on brass chamber music, 1840-1930. *Paris: un laboratoire d'idées.* Vol. 4. P. 4.

[6] Shoemaker J. Music for Brass Comes Into Its Own. *Music Educators Journal.* 1971. Vol. 58, iss. 1. P. 37.

[7] Jones W. M. Jr. The Brass Quintet: An Historical and Stylistic Survey : D.M.A. dissertation. Lexington, 1998. P. 1.

[8] Shoemaker J. Music for Brass Comes Into Its Own. *Music Educators Journal*. 1971. Vol. 58, iss. 1. P. 37.

Перший професійний духовий квінтет – «The New York Brass Quintet» був створений в 1954 році у партнерстві Харві Фліпса (туба) та Роберта Нагеля (труба). Їхнім попередником був «The New York Brass Ensemble», заснування якого встановило початок брас-квінтету як стандартного камерного ансамблю. Колектив складався з найкращих виконавців духового мистецтва, які керувались великою метою – показати, наскільки живучою може бути музика у брас-квінтеті, продемонструвати всі можливості концертного виконання на духових інструментах. Розпад колективу відбувся у 1950-х роках.

Впродовж існування «The New York Brass Quintet» в ньому брала участь досить велика кількість музикантів, однак, лише три тубісти були членами колективу. До 1966 року тубістом-засновником продовжував бути Харві Філіпс. У 1967 році Філіпс покидає ансамбль і його місце посів Томпсон Хенкс, який став основним тубістом аж до його розпаду на Міжнародній конференції духовиків у 1984 році[9].

У 1960 році був заснований «American Brass Quintet» з однією відмінністю, в ансамблі замість туби використовували бас-тромбон[10]. До вибору саме басового тромбону привело бажання широко використовувати старовинну музику яка була написана для корнета та сакбута. Відмовившись від виконання транскрипцій, колектив продовжив виконувати виключно художню музику, від епохи відродження та бароко до сучасних композицій написаних винятково для них, особливо великим успіхом користувалися твори Еріка Евазена[11].

Серед колективів які також продовжують концертувати у стилі комерційного брас-квінтету варто відзначити – «Empire Brass», «Boston Brass», і «Dallas Brass».

Однією з найбільш віртуозних груп у світі духовних квінтетів є «Empire Brass». Створення групи припадає на 1972 рік, а в 1981 році про колектив почали говорити по всьому світу, як про один із провідних духових квінтетів. Варто відзначити, що «Empire Brass» позиціонував себе не як розважальний колектив. Репертуар був надзвичайно різноманітним, включаючи твори від епохи бароко до джазу та бродвейських мелодій[12].

«Boston Brass» існує приблизно 26 років. На своїх концертах вони дивують глядачів широким спектром музичних жанрів, також, цікаво те, що музиканти використовують класичну музику для створення веселощів і розважальних заходів.

Квінтет виступав перед аудиторією у всіх 50 штатах США та понад 30 країнах. Хоча гурт регулярно концертує як квінтет, вони також виступають з оркестрами, концертними та маршовими оркестрами, органістами та джазовими оркестрами, а також регулярно співпрацюють з композиторами для створення нових творів для духового канону.

Музична освіта є основою ідентичності «Boston Brass», тому квінтет проводить сесії по всьому світу, включаючи майстер-класи та резиденції в таких престижних закладах, як Eastman School of Music, The Juilliard School, Royal Academy of Music у Лондоні та Консерваторія Yong Siew Toh в Сінгапурі[13].

Ще одним відомим квінтетом у жанрі розваг є «Dallas Brass». Безпосередньо відмінною рисою цього ансамблю є додавання барабанів та перкусії до традиційного

[9] Metcalf O. The New York Brass Quintet: Its History and Influence on Brass Literature and Performance : D.M. dissertation. Bloomington, 1978. P. 45.

[10] Jones W. M. Jr. The Brass Quintet: An Historical and Stylistic Survey : D.M.A. dissertation. Lexington, 1998. P. 28.

[11] American Brass Quintet. URL: http://www.americanbrassquintet.org

[12] Nadel S. Life in a Brass Quintet. *The Horn Call.* 1998. Vol. 28, № 3. P. 51.

[13] Boston Brass. URL: http://www.bostonbrass.com/

інструментального квінтету. «Dallas Brass» був заснований у 1983 році і став одним із найвидатніших музичних ансамблів Америки. Їх репертуар включає класичні шедеври, діксиленд, свінг, бродвей, голлівуд та патріотичну музику[14].

Істотним проривом у галузі професійного брас-квінтетного музикування стало створення у 1970 році колективу «Canadian Brass Quintet». Саме завдяки творчій діяльності цього ансамблю у виконавській практиці почали розвиватися нові форми концертної діяльності – *розважальне шоу* та *театральне ревю.*

«Canadian Brass» був і є одним із єдиних існуючих штатних духових квінтетів. Вони почали як один із кількох традиційних камерних ансамблів, утворених для громадської діяльності.

В інтерв'ю, учасники ансамблю свідчать, що гра для молоді дала їм свою першу можливість розвивати розважальні вистави, що обмежені рамками традиційної виконавської практики.

Класичне виконання швидко набридло молодшій аудиторії, сформувався стиль шоу, в якому пріоритетним, поряд з музичністю став гумор і зв'язок з аудиторією[15].

На сьогодні, до складу квінтету входять учасники різноманітних проектів, лауреати престижних конкурсів, молоді зірки мідної духової музики, серед них: Кейлеб Гадсон – труба, Кріс Колеті – труба, Бернгард Скалі – валторна, Ахіл Лярмакопульос – тромбон, Чарльз Даєленбак – туба[16].

Вже більше двох десятиліть захоплює публіку широко визнаний ансамбль зі Сполучених Штатів – «Sonoran Brass Quintet». Колектив був представлений разом із оркестром Mesa Community College Band, які виконували «Shadowcatcher» Еріка Евазена, концерт для духового квінтету та духового ансамблю. Ансамбль був єдиним духовим квінтетом, запрошеним для виступу в якості запрошених артистів на Південно-Західній регіональній конференції туби/евфоніуму 2007 року в Тусоні, штат Арізона.

Колектив співпрацював у концертах з Phoenix Children's Chorus і Orpheus Men's Chorus of Phoenix і неодноразово приєднувався до Phoenix Chorale, який отримав премію Греммі[17].

Окрім вище згаданих ансамблів, на регіональному рівні діють низка квінтетів, а також нові квінтети, які переростають у гастрольні концертні колективи. Ансамблі зробили великий внесок у збільшенні репертуару для духових колективів, у формування та продовження практики цього жанру.

Однією з характерних рис музики XX століття, створюваної композиторами для класичного брас-квінтету, ставало значне стильове розмаїття. У цей період, поряд із використанням класичної, романтичної та авангардної традиції у музиці для квінтету мідних духових інструментів, композитори активно застосовували джазову та фольклорну стилістику.

Більшість нових творів увійшли до репертуару брас-ансамблевих колективів. Серед авторів ціла низка зарубіжних композиторів різних поколінь. У тому числі музиканти старшої кагорти, які працювали з цим інструментальним складом багато десятиліть: Ян Бах, Ежен Боцца, Морлі Калверт, Барні Чайлдс, Томас Фредріксон та ін.

---

[14] Forbes M. The Dallas Brass. *ITEA Journal.* 2004. Vol. 31, № 2. P. 70.

[15] Lee R. T. Grow a Show: Considerations in Creating Entertaining Performances for the Modern Chamber Ensemble : DMA diss. Tempe, 2012. P. 7, 14.

[16] Tour Dates / Canadian Brass & Opening Day. URL: http://www.canadianbrass.com/tour-dates/

[17] Sonoran Brass Quintet / AFM Entertainment. URL: https://www.afmentertainment.org/groups/20-sonoran-brass-quintet

До молодших композиторів, які створювали твори для класичного брас-квінтету, належать: Гюнтер Шуллер, Еліот Картер, Самуель Адлер, Гілберт Емі, Джордж Волкер, Алек Вайлдер та ін.

Українське брас-квінтетне виконавство також характеризується високим рівнем професійної майстерності. Одним із важливих етапів його розвитку стало створення у Львові **Leo Brass Quintet (2005)**, до складу якого увійшли провідні солісти симфонічних оркестрів Львівської національної опери та Львівської національної філармонії: **Богдан Стасишин та Андрій Наконечний (труба), Сергій Радзілевич (валторна), Ярослав Стасів (тромбон) і Петро Груша (туба)**.

Від початку своєї діяльності ансамбль демонстрував різноплановий репертуар, у якому поєднувалися твори академічної музики різних історичних періодів, їхні транскрипції та обробки, а також аранжування популярної музики. У програмах колективу були представлені композиції Г. Перселла, Й. С. Баха, Дж. Габріелі, Г. Ф. Генделя, Дж. Россіні, Дж. Пуччіні, В. А. Моцарта, А. Хачатуряна та інших композиторів. Поряд із творами академічної традиції звучали аранжування музики XX століття, зокрема композицій гурту The Beatles, а також української народної та авторської пісенної спадщини.

Діяльність Leo Brass Quintet є характерним прикладом розвитку сучасної української школи брас-квінтетного виконавства, для якої поряд із високим рівнем професійної майстерності важливого значення набуває жанрова та стильова різноманітність репертуару. Звернення до музики різних історичних періодів, сучасних аранжувань, популярної та української музики сприяє розширенню художніх можливостей ансамблю та утвердженню брас-квінтету як самостійної й універсальної форми камерного музикування[18].

Особливу увагу заслуговує Lemberger Gold Brass – квінтет, сформований у 2010 році на базі ЛНМА ім. М.В. Лисенка. Головною ідеєю для створення колективу було бажання виконувати класичну музику. Дещо згодом, творчість брас-квінтету поповнилася іншими різноманітними музичними стилями.

Квінтет активно концертує Україною та за її межами. У Німеччині музиканти неодноразово доповнювали своїм виконанням церковні богослужіння, виступали на концертах та фестивалях у таких містах як Бремен, Куксгафен, Бремергафен, Норденхам, Ауріх, Ольденбур. У колективі беруть участь: Петришин Олег – труба, Макогончук Петро – труба, Козар Юрій – тромбон (засновник колективу), Лешневський Валентин – тромбон, Мурський Михайло – туба[19].

Наступним показовим прикладом розвитку брас-квінтетного виконавства в Україні є **Brass Ukraine** – музичний ансамбль Національної філармонії України. Колектив був створений у 2022 році солістами Академічного симфонічного оркестру Національної філармонії України у складі: Сергій Череватенко та Олександр Трегубов (труба), Олег Педоренко (валторна), Олександр Кушнерчук (тромбон), Василь Будяківський (туба).

Репертуар ансамблю вирізняється широким стильовим і жанровим діапазоном – від музики бароко до сучасних творів. Поряд з оригінальною музикою для брас-квінтету виконуються численні транскрипції та аранжування. Протягом перших років діяльності

[18] Орган Яна Слівінського у Львові... URL: https://philharmonia.lviv.ua/event/орган-яна-слівінського-у-львові/

[19] Lemberger Gold Brass – квінтет. Львівська національна філармонія. URL: https://philharmonia.lviv.ua/collective/lemberger-gold-brass%D0%BA%D0%B2%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%82%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0/

колектив підготував низку тематичних концертних програм, серед яких «Українське Різдво», «Старовинна Європа», «Музика кохання», «Іспанський травень», «Музика кіно» та інші. У репертуарі представлені твори українських, європейських та американських композиторів, зокрема Й. С. Баха, Ґ. Ф. Генделя, В. А. Моцарта, А. Вівальді, А. П'яццолли, Л. Бернстайна, Дж. Гершвіна, Е. Морріконе та інших.

Важливою складовою діяльності ансамблю є активна концертна та гастрольна практика. Brass Ukraine виступав на провідних концертних і культурно-мистецьких майданчиках Києва, гастролював у Німеччині (2023) та Японії (2024). У липні 2024 року ансамбль представив концертні програми в Харкові та Харківській області в межах Національного проєкту «Український АРТ ХАБ «Мистецька ФОРТЕЦЯ»»[20].

Ще одним прикладом розвитку професійного брас-квінтетного виконавства в Україні є ансамбль мідних духових інструментів Національного президентського оркестру. До його складу входять Олег Скакун та Богдан Кротик (труба), Віталій Кротик (валторна), Олексій Савчин (тромбон) і Станіслав Лук'янчук (туба). Діяльність колективу демонструє розширення репертуарних можливостей брас-квінтету завдяки поєднанню оригінальних творів і перекладень музики різних епох.

Показовою стала програма, представлена в межах Другого Всеукраїнського фестивалю камерної музики «Дзеркало», до якої увійшли твори Ґ. Ф. Генделя, Й. Пахельбеля, Й. С. Баха та А. Вівальді, М. Березовського, Яна Баха й Г. Гаврилець. Поряд із творами, написаними безпосередньо для брас-квінтету, звучали перекладення творів, створених для інших інструментальних складів. Особливого значення набуло звернення до української музики – Симфонії № 1 М. Березовського та «Хоралу» Г. Гаврилець, що засвідчує можливість адаптації української композиторської спадщини до специфіки звучання ансамблю мідних духових інструментів[21].

Таким чином, репертуарна практика колективу відображає одну з характерних тенденцій сучасного брас-квінтетного виконавства – розширення його художніх можливостей через переосмислення музики різних історичних періодів і залучення українського композиторського доробку.

Висновки. Ансамблі з п'яти мідних духових інструментів, що існували в церковній вокально-інструментальній практиці епохи Відродження та бароко, по суті були прародичами сучасного брас-квінтету.

Винахід вентильного механізму в XIX столітті призвело до створення нового типу колективів, що складаються лише з мідних хроматичних духових інструментів – брас-ансамблів та брас-оркестрів. Зі зростанням подібних колективів зростав попит на створення для них оригінальних творів.

Склад класичного брас-квінтету (дві труби, валторна, тромбон і туба) остаточно утвердився у 1950-ті роки у США з появою двох професійних колективів «New York Brass Quintet» та «American Brass Quintet». Активна концертна діяльність цих ансамблів призвела до поширення брас-квінтетного мистецтва на території всієї земної кулі та створення для нього значного масиву оригінальної літератури.

Важливою складовою брас-квінтетного мистецтва є великий та різноманітний репертуар, що формувався паралельно з розвитком різноманітних музичних напрямків та течій. Це стало важливим фактором у залученні до квінтету мідних духових інструментів широкої

[20] Brass Ukraine. URL: https://brassukraine.com/

[21] Брас-квінтет : Національний президентський оркестр. URL: https://nporchestra.com/collective/%d0%b1%d1%80%d0%b0%d1%81-%d0%ba%d0%b2%d1%96%d0%bd%d1%82%d0%b5%d1%82/

аудиторії слухачів та використання репертуару брас-квінтету не лише у професійній виконавчій діяльності, а й у навчальній практиці.

Література

1. Брас-квінтет : Національний президентський оркестр. URL: https://nporchestra.com/collective/%d0%b1%d1%80%d0%b0%d1%81-%d0%ba%d0%b2%d1%96%d0%bd%d1%82%d0%b5%d1%82/
2. Марценюк Г. Проблеми функціонального камерного ансамблю тромбонів. *Молодий вчений.* 2017. № 12 (52). С. 181–186.
3. Орган Яна Слівінського у Львові / Львівська національна філармонія. URL: https://philharmonia.lviv.ua/event/орган-яна-слівінського-у-львові/
4. Польська І. І. Камерний ансамбль (теоретико-культурологічні аспекти) : дис. ... доктора мистецтвознавства. Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2003. 435 с.
5. Слупський В. Становлення та розвиток ансамблю мідних духових інструментів від витоків до кінця XVII століття : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03. Харків. нац. ун-т мистецтв ім. І. П. Котляревського. Харків, 2018. 19 с.
6. American Brass Quintet. URL: http://www.americanbrassquintet.org
7. Boston Brass. URL: http://www.bostonbrass.com/
8. Brass Ukraine. URL: https://brassukraine.com/
9. Burkhart R. D. The Paris factor: French influence on brass chamber music, 1840–1930. Paris: un laboratoire d'idées. Vol. 4. P. 4
10. Forbes M. The Dallas Brass. ITEA Journal. 2004. Vol. 31, № 2. P. 70.
11. Jones W. M. Jr. The Brass Quintet: An Historical and Stylistic Survey : D.M.A. dissertation / University of Kentucky. Lexington, 1998. P. 1–28.
12. Lee R. T. Grow a Show: Considerations in Creating Entertaining Performances for the Modern Chamber Ensemble : DMA diss. / Arizona State University. Tempe, 2012.
13. Lemberger Gold Brass – квінтет. Львівська національна філармонія. URL: https://philharmonia.lviv.ua/collective/lemberger-gold-brass%D0%BA%D0%B2%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%82%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0/
14. Metcalf O. The New York Brass Quintet: Its History and Influence on Brass Literature and Performance : D.M. dissertation / Indiana University. Bloomington, 1978. 150 p.
15. Nadel S. Life in a Brass Quintet. The Horn Call. 1998. Vol. 28, № 3. P. 51.
16. Shoemaker J. Music for Brass Comes Into Its Own. Music Educators Journal. 1971. Vol. 58, iss. 1. P. 37.
17. Sonoran Brass Quintet / AFM Entertainment URL: https://www.afmentertainment.org/groups/20-sonoran-brass-quintet
18. Tour Dates / Canadian Brass & Opening Day. 2015. URL: http://www.canadianbrass.com/tour-dates/

Дата першого надходження статті до видання: 22.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 04.11.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу
CC BY 4.0